

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ПРИКАРПАТСЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

**Факультет/інститут
Навчально-науковий інститут мистецтв**

Кафедра дизайну і теорії мистецтва

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ІСТОРІЯ І ТЕОРІЯ МИСТЕЦТВА І ДИЗАЙНУ СЕРЕДОВИЩА

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)
Освітня програма Дизайн середовища
Спеціальність 022 Дизайн
Спеціалізація 022.03 Дизайн середовища
Галузь знань 02 Культура і мистецтво

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 7 від «16» січня 2024 р.

м. Івано-Франківськ – 2024 р.

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Історія і теорія мистецтва і дизайну середовища
Викладач	Бейлах Оксана Дмитрівна
Контактний телефон викладача	+80342523429
E-mail викладача	oksana.beilakh@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	нормативна
Обсяг дисципліни	3 кредитів ЄКТС /120 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/
Консультації	консультації згідно розкладу також (за потреби) онлайн дистанційно (Google Meet) у межах робочого часу викладача.

2. Анотація до навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна «Історія і теорія мистецтва та дизайну середовища» висвітлює теми лекційного та практичного курсу, що розрахована на два семестри (VI, VII).

Теоретичний курс охоплює вивчення основних напрямків та принципів історії та теорії дизайну середовища. Матеріал сформовано в хронологічному порядку. Від формування предметного середовища людини до появи ідеології дизайну, що розглядаються у взаємозв'язку з розвитком виробничих сил суспільства і розвитку дизайну в сучасному розумінні слова. Зокрема, серед основних напрямків вивчення вирізняється еволюція стилю дизайну ХХ століття, розвиток засобів художньої виразності, технологій і нових матеріалів.

Теоретичні та практичні блоки складені відповідно до програм напрямку «Дизайн», спеціалізації «Дизайн середовища» з максимальним узгодженням інших дисциплін навчального плану, що сприяє ефективному застосуванню при виконанні навчальних робіт.

3. Мета та цілі навчальної дисципліни

Метою навчальної дисципліни є ознайомлення студентів з основними етапами розвитку, провідними ідеями та становлення історії та теорії дизайну середовища. Всебічне вивчення питань дизайну в історичному аспекті, засвоєння позитивного досвіду попередніх періодів розвитку дизайну, що є проявом культури і мистецтва в цілому. Основними завданнями вивчення дисципліни є знати історію та теорію дизайну середовища, використовувати надбання національної та всесвітньої культурно-мистецької спадщини, формувати різні типи документів професійного спрямування згідно з вимогами культури усного і писемного м

4. Програмні компетентності та результати навчання

Загальні компетентності: знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності, здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово, здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел, здатність зберігати та примножувати культурно-мистецькі, екологічні, моральні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

Фахові компетентності: здатність застосовувати знання історії українського і зарубіжного мистецтва та дизайну в художньо-проектній діяльності, здатність використовувати сучасне програмне забезпечення для створення об'єктів дизайну, здатність досягати успіху в

професійній кар'єрі, розробляти та представляти візуальні презентації, портфоліо власних творів, володіти підприємницькими навичками для провадження дизайн-діяльності.

5. Організація навчальної дисципліни

Обсяг навчальної дисципліни			
Вид заняття		Загальна кількість годин	
лекції		30	
семінарські заняття / практичні		30	
самостійна робота		60	
Ознаки навчальної дисципліни			
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
VI, VII	022 Дизайн	III, IV	нормативний
Тематика курсу			
Тема	кількість годин		
	лекції	заняття	самостійні
<p>VI семестр</p> <p>Тема 1. Формування дизайну в другій половині XIX – початку XX століття. Обґрунтування терміну дизайн. Передісторія дизайн-практики. Витоки проектно-художньої культури.</p>	2	1	3
<p>Тема 2. Промислові революції середини XIX століття в Європі. Стильові напрямки в індустріальному формоутворенні кінця XIX століття. Перші теорії дизайну в Європі наприкінці XIX ст.. Роль Всесвітніх промислових виставок у формуванні естетики промислового виробництва.</p>	1	1	3
<p>Тема 3. Пошук нового формоутворення на початку XX століття. Стиль модерн у Європі, його вплив на дизайн інтер'єрів і предметів побуту та середовища. Принципи формоутворення, стильові напрямки в модерні.</p>	2	2	4
<p>Тема 4. Перші теорії дизайну. Англійський рух за зв'язок мистецтва і ремесла. Німецький Веркбунд: провідні ідеї, видатні майстри. Пітер Беренс, співпраця в АЕГ.</p>	1	1	3
<p>Тема 5. Ар деко. Фактори формування стилю. Синтез напрямків. Основні центри розвитку та характерні риси стилю.</p>	1	2	3
<p>Тема 6. Дизайн XX століття. Роль європейського художнього авангарду 1910-20-х рр. XX ст. у формуванні принципів сучасного промислового дизайну. Провідні течії авангардного мистецтва абстракціонізм, супрематизм, конструктивізм, раціоналізм. Стилiстичні особливості дизайну голландської групи Де стейл. Новечентизм в Італії.</p>	2	2	4

Тема 7. Перші школи дизайну. Баухауз.Етапи становлення: Веймар, Дессау, Берлін. Структура школи, зміст і форми навчання. Провідні майстри-педагоги та їхні освітні програми. Діяльність І.Іттена, Й.Алберса, М.Бройера, Х. Майєра, М. ван дер Рое.	2	2	4
Тема 8. Роль ВХУТЕМАСу-ВХУТЕІНу у формуванні принципів дизайну нового часу. Завдання і структура навчального закладу. Процес пошуку сфери дизайну, уточнення профілю діяльності дизайнера, усвідомлення ролі дизайнера у формуванні методів дизайн-проектування. Факультети і навчальні дисципліни. Роль інженерно-технічних дисциплін у проектуванні багатofункціональних мобільних предметів. Провідні педагоги та їхні освітні системи.	2	2	3
Тема 9. Функціоналізм, раціоналізм і «інтернаціональний» стиль. Американський функціоналізм. Ідеї функціоналізму в Європі, «інтернаціональний» стиль.	1	1	3
VII семестр Тема 1. Ідеї органічного дизайну. Теорія ергономічного дизайну. Стилiстичні особливості функціонального та елітарного дизайну (стайлінгу) в Америці. Вплив автомобільного дизайну на стиль речей масового попиту.	2	2	4
Тема 2. Розвиток професії дизайнер, включення їх до структури виробництва промислових товарів. Італійський дизайн. Фірмовий стиль фірми Оліветті. Скандинавський модерн, регіональні течії, вплив традицій та сучасності. Концепція дизайну меблів.	2	2	4
Тема 3. Ульмська школа дизайну.Відродження дизайнерських традицій Веркбунду й Баухаузу. Принципи «гарного дизайну», Дітер Рамс. Стиль фірми Браун.	1	2	3
Тема 4. Поп-арт. Поп-арт. Масова культура поп-дизайну. Принципи й закономірності формоутворення в поп-дизайні, широке використання дешевих матеріалів.	1	2	3
Тема 5. Оп арт. Оптичні візії оп-арту: поєднання стилістики геометричної абстракції з можливостями нових технологій та матеріалів. Взаємодія світла й руху в інвайронментах. Теорія і практика оп-арту в творчості Віктора Вазареллі. Дизайн-практика Вернера Пантона.	2	2	4
Тема 6. Радикальний дизайн. Антидизайн. Дизайн-експерименти і дизайн-утопії. Футуристичні проекти та діяльність груп Архігем, Архізум, Алхімія, Суперстудіо, Струм, Мемфіс. Творчість Джо Коломбо. Геодезичний купол Річарда Фуллера. Концепція сітчастих оболонки.	2	2	4

Тема 7. Японський дизайн. Національний та інтернаціональний напрям, лаконізм та естетика формотворення. Метаболізм в архітектурі.	2	2	4
Тема 8. Екологічний дизайн. Передумови становлення і розвиток напрямку. Ідеологія природокористування. Екологічне мислення в дизайні. Роль дизайнера у створенні екосередовища та екопродукту.	2	2	4

6. Система оцінювання навчальної дисципліни

Загальна система оцінювання навчальної дисципліни.	Система оцінювання курсу відбувається згідно з критеріями оцінювання навчальних досягнень студентів, що регламентовані в університеті. Впродовж семестру студент отримує максимальну кількість – 100 балів, зокрема загальну оцінку утворює сума балів за виконання практичних, самостійних, поточних та контрольних тестів. <i>Поточне оцінювання</i> здійснюється у процесі вивчення дисципліни на лекційних і практичних заняттях і передбачає опитування, тестові завдання, аналіз ситуативних завдань. Для оцінювання самостійної роботи пропонуються варіанти завдань. За участь у науковій роботі (наукові публікації, виступи на конференціях, участь у роботі студентського наукового гуртка, участь у конкурсах, олімпіадах) здобувач отримує додаткові бали до підсумкового семестрового балу. <i>Підсумкове оцінювання</i> у формі екзамену (VI семестр). Сумарна кількість балів за вивчення дисципліни розраховується як сума балів, отриманих за результатами поточного контролю упродовж семестру (максимально 60 балів) та підсумкового контролю у формі екзамену (максимально 40 балів). Максимальна кількість балів – 100 балів. <i>Підсумкове оцінювання</i> у формі заліку (VII семестр). Сумарна кількість балів за вивчення дисципліни розраховується як сума балів, отриманих за результатами поточного контролю упродовж семестру. Максимальна кількість балів – 100 балів.
вимоги до письмової роботи	прописані у методичних рекомендаціях до виконання курсової роботи з навчальної дисципліни «Історія і теорія мистецтва I дизайну середовища»
умови допуску до підсумкового контролю	наявність практичних, самостійних домашніх робіт та поточних тестових завдань

7. Політика навчальної дисципліни

При виставленні рейтингового підсумкового балу неодмінно враховується відвідування та активність на лекційних курсах, під час виконання поточних контрольних тестів недопустимо користування конспектом та мобільними пристроями. У тематиці курсу вказані терміни виконання завдань за планом, студенти мають показати здатність до самостійного їх виконання демонструючи результати навчання прописаних у компетенціях курсу. Висока ознака оцінювання студентів в результаті наукової активності (виступи на студентських наукових конференціях, публікація наукових статей з визначеної навчальним курсом проблематики у наукових виданнях) за ініціативою студента. У фахових і навчальних ситуаціях студенти мають діяти із позицій академічної доброчесності та професійної етики.

8. Рекомендована література

1. Асеев Ю. Стили в архітектурі України. – К., 1989
2. Артур Норман «Емоційний дизайн: Чому ми любимо або навпаки речі довкола нас К.:ArtHuss, 2019.
3. Адамс Шон «Як дизайн спонукає думати», К.:ArtHuss, 2022
4. Боднар О. Експеримент в радянській архітектурі та дизайні і його особливості у 1970-80-х роках. Мистецтвознавство'99. — Львів : ЛАМ, 1999. — С. 43–50.
5. Бойчук А. Простір дизайну- Харків: Нове слово,- 2013.-367с.:іл.
6. Йоганнес Іттен «Наука дизайну та форми., К.: ArtHuss, 2021.
7. Енді Воргол. Художник - суперзірка. Авт. тексту Т.Соколовський. 16 с
8. Даниленко В. Дизайн. – Харків, 2003.
9. Даниленко В. Дизайн України в європейському вимірі ХХ століття. К.: Феніус, 2012.
10. Даниленко В. Дизайн центрально-східної Європи: Монографія/ Харків: ХДАДМ, 2009.
11. Ковешникова Н. Дизайн: история и теория. – М., 2006.
12. Лазарев Е. Дизайн машин. – Л, 1988. Янсон Х.
13. Олександр Архипенко: Альбом/ Есе В.О.Коротича. К.: Мистецтво, 1989.—200 с.: іл
14. Папанек В. «Дизайн для реального світу. Екологія людства та соціальні зміни». К.:ArtHuss, 2020.
15. Теорія та історія архітектури. – К., 1995.
16. Федорук О. В колі традицій та авангарду. Київ : Абрис, 1995. 232 с.
17. Український Авангард 1910-30-рр. Альбом./ Авт.-упоряд. Д.О.Горбачов. К.: Мистецтво, 1996. 400 с.:іл.
18. Хан-Магомедов С. Конструктивізм – концепція формотворення., 2003.
19. Шедлих К. Баухауз 1919-1933. – Дессау. 1985.

Інформаційні ресурси:

1. Бібліотека українського мистецтва. URL: <https://uartlib.org/istoriya-ukrayinskogomistetstva/>
2. Електронна бібліотека «Культура України» / Національна бібліотека України імені Ярослава Мудрого. URL: <https://elib.nlu.org.ua/>
3. Інститут проблем сучасного мистецтва НАМ України. URL: <https://mari.kyiv.ua/> (Наукова бібліотека Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника. URL: <http://lib.pnu.edu.ua/>
5. Національна академія мистецтв України. URL: <https://academyart.org.ua/>
6. Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua>

Оксана Бейлах
доцент кафедри дизайну та теорії мистецтва